

Duše Terezína

13.4.1945

První sluneční paprsky sem doléhaly skrz malé zašpiněné okýnko. Adina otevřela svůj sešit a začala kreslit. Byla to ona a její kamarád Nathanael, na obrázku se procházeli po rozkvetlé louce. Teď ležel na studené sklepní podlaze vedle ní. „Muselo se mu zdát něco krásného,“ soudila podle toho, jak se ve spánku usmíval.

Probudila ho vůně jablečného koláče linoucí se z kuchyně. Byl krásný jarní den, obloha jasně modrá, bez jediného mráčku. „Nathanaeli, snídaně!“ uslyšel líbezný maminčin hlas. Seběhl dolů ze schodů a posadil se k jídelnímu stolu. Maminka položila na stůl talíř s výřezem z jablečného dezertu. Chlapec si nabral kousek lžičkou. „Počkej až vystydne, bolelo by tě břicho,“ napomenula ho. Po chvíli se ale neudržel a tu jablečnou pochoutku si nacpal do úst. Maminka na něj s úsměvem pohlédla. Potom přišel do jídelny i tatínek. „Co to tu tak voní, že by dobrodružství?“ řekl nadšeným tónem. „Kdo se mnou pojede na výlet?“ „Já, já, já, ...“ zvolal Nathan nadšeně. „Tak se utíkej převléct.“ Chlapec vyrazil rychlostí světla...

Jakmile si skupinka menších dětí všimla, že je Dina vzhůru, obestoupily jí. „Přečteš nám pohádku?“ tiše prosily. „To se ví,“ odvětila Adina a otevřela zápisník. „Byla jednou dvě království, která proti sobě neustále válčila. Pak jeden z králů řekl: „Pro svou vlastní chtivost zabíjíme nevinné, nechť je konec této válce.“ Obě království se potom usmířila a už nikdy spolu nebojovala.“ Dívka pohlédla na hlouček posluchačů. Už to nebyly jen děti, ale i dospělí. Všichni se na ni s úsměvem dívali. Věděla, co pro ně příběhy znamenají. Dávaly naději, a to i jí samotné.

Připravený na velkou nálož dobrodružství se Nathanael vrátil do jídelny. Otec mu podal vlaječku s obrázkem sovy, znakem dobrodruhů v rodině Leitnerových. „Když jsem byl starý jako ty, tvůj dědeček mi dal tuhle vlajku, teď je tvoje.“ Nathan na něj udiveně hleděl, byla to pro něj taková čest. Rozeběhl se k autu a vlajka, kterou držel v ruce, plápolala ve větru. Posadil se do auta, tohle byl ten nejlepší den, co kdy zažil. Za chvíli nasedli i rodiče a vyrazili.

Byl čas oběda, ale nikdo z nich se ho nedočkal („zapomnělo se na něj“). Adina se opřela o vlhkou stěnu, aby vůbec vstala. Opatrně se snažila projít mezi vyzáblými těly ležícími na zemi. Dřepla si vedle postaršího pána, který kreslil obraz zachycující vše kolem něj, celý sklep. Zobrazoval ty lidi, kteří se dali popsat jen jako zničené schránky ještě zničenějších duší. Jeho tahy tužkou dívenku fascinovaly, jako by v sobě měly naději i bolest. Ona by to neokázala, jen dívat se na ty osoby bylo utrpení, natož je malovat. Adina psala veselé příběhy a kreslila obrázky plné radosti. To jí alespoň trochu pomáhalo zapomenout a zmírnit krutou realitu.

Cestování autem Nathan miloval. Z okna sledoval míhající se krajinu. Tatínek zastavil na okraji lesa. Od rána Nathanael svého otce nepoznával. S matkou se často hádal a křičel na ně oba. Nadával a Nathan často usínal ve strachu. Dnes to vše bylo jako zapomenuto. Všichni vystoupili z auta. Jejich kroky dále vedly úzkou lesní pěšinkou. Chlapec to tu neznal, ale moc se mu tady líbilo. Zelený chrám volnosti jim otevíral své dveře. Stromy se nad nimi klaněly a ptáci si zpívali ty nejveselejší písničky. S tatínkem se honili na tom nejměkčím mechu. Maminka je s úsměvem na tváři sledovala. Za pár chvil je cesta vyvedla ven z lesního království. Před nimi se proháněl vítr po rozlehlé louce. V dálce stál ne moc vysoký kopec, tatínek na něj ukázal prsten a s veselým tónem v hlase něco řekl. Nathan se rozeběhl do trávy, která si lehala pod jeho nohama. Když doklusal pod ten nízký vrch, lehl si na zem a pozoroval, jak na azurově modrém nebi sem, tam proběhne bílý beránek. Potom se zvedl, cítil, jak mu čerstvý vzduch naplnil plíce. Rodiče se na něj láskyplnými pohledy dívali. Společně vystoupali na vrchol kopce. Před nimi se zjevil až nečekaně krásný výhled. Hory, kopce, lesy, louky ani stopa po lidské bytosti. Kouzelné ticho jako by teď spojovalo celý svět.

Po špičkách došla zpátky k Nathanaelovi. Všimla si, že se mu nezvedá hrudník. Zděšeně se na něj dívala. Zkoušela mu nahmatat tep, ale marně. Byl jediný, koho tu znala. Věděla, jak špatně na tom byl i tak tomu nevěřila. Lehla si vedle něj a objala ho. „Proč, proč?“ ptala se sama sebe. „To nemůže být pravda.“

Na tom místě chlapce oba rodiče objali a on zavřel oči. Slza mu stekla do pusy. Pak už viděl jen bílo a v pozadí slyšel povědomý hlas: „BUDE DOBŘE UVIDÍŠ.“

Zašeptala Adina Nathanaelovi k uchu, ač věděla, že ji už neslyší.

14.4. – 19.4.1945

Celé dny jen ležela ve sklepě zbavena veškeré naděje. Už nevěřila pohádkám ani veselým obrázkům. Nenáviděla povídačky o tom, že všechno dobře dopadne. Život pro ni byl jako černá mlha, ze které není cesty ven.

20.4.1945

Venku byl slyšet hluk. Dina otevřela sklepní dveře a v terezínských ulicích bylo lidí jako nikdy předtím. Vyšla ven, aby zjistila, co se děje. Hrdlo se jí sevřelo, polkla. Nevěřicně hleděla na houf lidí, jenž nebyli schopni ujít už ani krok. Poznávala tváře, které už v Terezíně viděla, to ale bylo před pár lety, když sem poprvé vešla. Někteří dokonce padali na zem únavou. Rozhlédla se kolem sebe, a i ostatní je sledovali s hrůzou v očích. Byli tváří v tvář pravdě, kterou jen těžko dokázali unést. Přistoupila blíž a vzadu za tou spoustou bytostí ... „Né, to není možné... To jsou jen střípky naděje, která se v posledních dnech úplně vytratila,“ mumlala si. „Mami, mami...“, volala ze všech sil, co jí zbývalo. Osoba, o které si myslela, že je její milovaná maminka se otočila a upřela na ní zrak. Z očí dívajících se do prázdna jí začaly téct slzy. „Maminko!“ zakřičela dívka a vběhla do davu. Skoro nic v něm neviděla. „Dino“, promluvila bytost stojící před ní. Adina otevřela svou náruč a žena ji k sobě přitiskla. Teď už tekla slaná voda po tvářích i Dině. „BUDE DOBŘE UVIDÍŠ,“ uklidňovala dívku její matka.

Všichni v Terezíně neměli ani tušení o tom, co je čeká... Když o nich čteme příběhy, největší bolest nám způsobuje, že my na rozdíl od nich víme... Krutost terezínského ghetta nezmírní ani pohledy nevinných dětí. Právě v jejich přítomnosti ještě více vyniká nepříznivá a nemilosrdná doba.

I děti žily ve světě umění, i ony se potřebovaly ponořit do toho kouzelného světa a co nejdále v něm zůstat. Umění a kultura nebyly jen o naději, ale i o jakémsi vzdoru. Vzdoru nepropadnout černým myšlenkám bezmoci. Nikdo z nás si nedokáže představit, jak těžké to muselo být.

Adině a určitě i mnohých dalším v jednu chvíli realita „otevřela oči“, probudila je z krásného snu, ve kterém tak dlouho žili. Cítili zradu od všech nadějí a od jejich vlastní víry. Přestávali věřit. Vznášel se nad nimi černý mrak. Slunce bylo v nedohlednu.

Naděje však nikdy neumře. Pravda, občas na chvíli usne, ale potom se probudí...